
UDC 338.2

DOI: 10.31339/2313-8114-2020-7(2)-8-21

Multifactor Evaluation Model of Investment Attractiveness of an Enterprise

Alona N. Oboladze*, Iryna A. Nechayeva

*Zaporizhzhia Polytechnic National University
69063, 64 Zhukovskiy Str., Zaporizhzhia, Ukraine*

(Received: 05.08.2020, Revised: 10.09.2020, Accepted: 25.09.2020)

**Corresponding author*

Abstract. The analysis of investment attractiveness is important for investors, because this indicator minimise investment mistakes. There are many methods for assessing the investment attractiveness of enterprises, but there is no single universal generally accepted model. The aim of the research is to improve the existing models. The disadvantage of existing models is the emphasis on financial indicators, such as profitability, liquidity, asset turnover, etc., without taking into account the factors of investment attractiveness of a country and region, as well as indicators of attractiveness and dynamics of an enterprise. It is necessary to begin with the assessment of macro-parameters, and then proceed to the analysis of indicators that are directly related to the activities of an enterprise for a comprehensive, objective assessment. The novelty of the article is the development of a multifactor model for assessing the investment attractiveness of the organisation of any form of ownership, taking into account the characteristics of the state, region and industry, as well as a system of economic and non-economic indicators. Research of such indicators as: stability of the political situation in the country, national level of labour migration, stability of state currency, level of education and security in the region, ease of doing business, level of official salary, as well as indicators of financial condition of an enterprise, level of business reputation, make the technique complete and multiparameter. Also, the proposed set of indicators creates a universal method of assessing the investment affiliation of an enterprise. The methodology can be applied regardless of the form of ownership of the organisation, size and scope of activity. The method is described by the rating method for more objectively assess the investment attractiveness of enterprises. The scoring system of indicators facilitates the interpretation of the results

Keywords: investments, investment climate, investment attractiveness, indicators for assessing investment attractiveness

Багатофакторна модель оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Альона Нугзарівна Оболадзе, Ірина Анатоліївна Нечаєва

Національний університет «Запорізька політехніка»
69063, вул. Жуковського, 64, м. Запоріжжя, Україна

Анотація. Важливість оцінки інвестиційної привабливості безпосередньо для інвесторів полягає в тому, що аналіз підприємства та його інвестиційної привабливості дозволяють мінімізувати ризики капіталовкладень. У сучасній літературі вирізняють різноманітні методики аналізу й оцінки інвестиційної привабливості підприємства, проте єдиної загальноприйнятої універсальної системи оцінки не існує. Недоліком більшості методик є оцінка лише фінансових показників, таких як: рентабельність, ліквідність, оборотність активів тощо, не враховуючи фактори інвестиційної привабливості країни та регіону, а також показники привабливості та динаміку розвитку галузі функціонування підприємства. Для комплексної, об'єктивної оцінки необхідно починати з оцінювання макропараметрів, після чого переходити до аналізу показників, які безпосередньо стосуються діяльності підприємства. Новизною статті є розробка багатофакторної моделі оцінки інвестиційної привабливості організації будь-якої форми власності, що враховує особливості держави, регіону та галузі діяльності підприємства, а також системи економічних і не економічних показників щодо безпосередньої діяльності організації. Дослідження таких показників як: стабільність політичної ситуації в країні, загальнодержавний рівень трудової міграції, стабільність державної валюти, рівень освіти та безпеки в регіоні, легкість ведення бізнесу, рівень офіційної зарплати, а також показники фінансового стану підприємства, рівень ділової репутації та імідж його керівництва тощо, роблять методику повною та багатопараметричною. Також запропонований набір показників методики створює універсальний метод оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, що може бути застосований незалежно від форми власності організації, її розміру та сфери діяльності. Для більшої об'єктивності в роботі запропонований рейтинговий метод оцінки інвестиційної привабливості підприємств, а бальна система оцінювання показників забезпечує легкість інтерпретації результатів

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, показники оцінки інвестиційної привабливості

Вступ

У сучасних ринкових умовах для більшості суб'єктів господарювання характерна висока ступінь конкуренції. За таких обставин для збереження своїх позицій українським підприємствам необхідно розвиватися, розширювати ринки збуту, удосконалювати продукт чи послугу, освоювати нові технології тощо. Це обумовлює необхідність притоку інвестицій, що дає організації конкурентні переваги та можливість зайняти лідируючі позиції на ринку.

В українській науковій літературі проблемам аналізу й оцінки інвестиційної привабливості підприємства присвячена низка робіт. Наприклад, І.О. Каркіч у своїй роботі розглянув інвестиційну привабливість регіонів України [1];

А.А. Овчаренко дослідив методичні підходи щодо визначення інвестиційної привабливості галузей [2]; С.М. Халатур проаналізував привабливість галузі сільського господарства з урахуванням факторів ризику [3], а К.Г. Коляда, І.А. Нечаєва та Т.В. Пуліна запропонували власну методику оцінки інвестиційної привабливості ІТ-компаній за допомогою показників аналізу акцій та інтегрального показника інвестиційної привабливості [4] тощо.

Актуальність дослідження полягає у тому, що високий показник інвестиційної привабливості підприємства сприяє залученню в нього капіталовкладень, що дає можливість забезпечити ефективне функціонування і розвиток організації, створює можливість розширювати ринки

збуту, удосконалювати продукт чи послугу, освоювати нові технології тощо. Сучасні методики не дають можливість всебічно оцінити інвестиційну привабливість підприємства, оскільки роблять акцент переважно на показники фінансового стану організації.

Новизною роботи є удосконалення методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства, яка заснована на критеріях і показниках, що враховують не лише фінансові показники організації, а й особливості функціонування та розвитку країни, регіону та галузі.

Метою статті є удосконалення наявних методів оцінки інвестиційної привабливості організації. У ході дослідження були виконанні такі завдання:

- визначено сутність категорій «інвестиції», «інвестиційна привабливість»;
- досліджено основні критерії та показники оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- розглянуто методи оцінки інвестиційної привабливості країни, регіону, галузі та підприємства;
- запропоновано удосконалену методику оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Методологічне обґрунтування

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці українських і зарубіжних фахівців, що займалися вивченням проблем і питань інвестиційної привабливості; електронні джерела з інвестиційного менеджменту, регіональної економіки та маркетингу; нормативно-правові документи: накази Міністерства юстиції України, закони України, розпорядження Кабінету Міністрів України.

Поставлені в дослідженні завдання були вирішені за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів: метод системного аналізу (при дослідженні різноманітних методик оцінки інвестиційної привабливості, а також у

встановленні структурних зв'язків між критеріями оцінювання), метод теоретичного узагальнення та абстракції (при формулюванні висновків та узагальненні отриманих наукових результатів). На основі діалектичного підходу в статті були всебічно розкриті положення про інвестиційну діяльність, а також наукові результати щодо оцінки інвестиційної привабливості об'єктів підприємницької та інших видів діяльності. Табличний і графічний прийоми були використані авторами задля наочного представлення та відображення результатів дослідження, а також теоретичних положень розглянутої в статті проблеми.

У ході дослідження також були використані емпіричні методи дослідження та аналізу (порівняння, вимірювання), а також метод експертних оцінок. Наприклад, у роботі порівнювались підходи різних авторів до визначення поняття «інвестиції»; порівнювались підходи О. Гуторова та І.О. Бланка до визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства»; здійснювалось зіставлення методів і чинників комплексної оцінки інвестиційної привабливості організацій різних фахівців тощо. Методом експертних оцінок авторами роботи було досліджено та виділено основні фактори макро-, мезо- та мікрорівня інвестиційної привабливості підприємства, а також досліджено вагу кожного з показників, у результаті чого було здійснено ранжування запропонованих показників, відповідно до їх важливості та ступеню впливу на інвестиційну привабливість організації.

Результати та обговорення

Сутність і характеристика інвестиційної привабливості підприємства

В економічній літературі не існує єдиного визначення поняття «інвестиції». Різні підходи трактування терміну подано в таблиці (табл. 1):

Таблиця 1. Порівняння сучасних підходів до визначення поняття «інвестиції»

№	Джерело	Трактування
1	Закон України «Про інвестиційну діяльність» [5]	Усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (доход) і/або досягається соціальний та екологічний ефекти
2	Податковий кодекс України [6]	Господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав і/або цінних паперів в обмін на кошти або майно

3	Фінансово-економічний словник [7, с. 64]	Довгострокові вкладення коштів з метою утворення нових і модернізації діючих підприємств, освоєння новітніх технологій і нової техніки, збільшення виробництва й одержання прибутку
4	Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації доходів... [8, с. 299]	Довгострокові вкладення капіталу в будь-яке підприємство з метою одержання прибутку
5	І.О. Бланк [9, с. 442]	Вкладення капіталу у всіх його формах у різні об'єкти (інструменти) його господарської діяльності з метою отримання прибутку, а також досягнення економічного чи позаекономічного ефекту, тобто будь-якого іншого корисного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов'язане з факторами часу, ризику і ліквідності
6	І.А. Нечаєва [10, с. 105–106]	Вкладення матеріальних і нематеріальних ресурсів у необоротні активи, здійснення яких базується на ринкових принципах і пов'язані з факторами часу та ризику, з метою одержання майбутнього економічного ефекту та підвищення суспільного добробуту

Джерело: укладено авторами за даними [5–10]

Авторами роботи запропоновано таке визначення поняття «інвестиції» – це довгострокові капіталовкладення в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою одержання прибутку та досягнення економічного або соціального ефекту.

Для інвесторів пріоритетом при капіталовкладенні є реалізація своїх економічних інтересів, тобто отримання прибутку. Безпосередньо оцінка інвестиційної привабливості здійснюється інвесторами в процесі прийняття рішення щодо доцільності капіталовкладень або вибору альтернативних об'єктів.

Для достовірної оцінки інвестиційної привабливості організації необхідно використовувати системний підхід: аналіз інвестиційної привабливості країни – аналіз інвестиційної привабливості регіону та/або галузі – оцінка інвестиційної привабливості досліджуваного підприємства.

Отже, інвестиційна привабливість організації визначається в чотири етапи: на рівні країни, регіону, галузі та окремої компанії. За допомогою такої послідовності вкладники мають змогу вибрати найперспективніше підприємство для реалізації інвестиційного проекту та отримання запланованого прибутку на вкладений капітал.

Інвестиційна привабливість території (країни, регіону, міста) – сукупність чинників та умов, які сприяють або перешкоджають залученню інвестицій у той чи інший момент часу на окрему територію [1, с. 89]. Існує багато різних методик для оцінки інвестиційної привабливості країни. Однією з найпоширеніших є методика Світового Банку «Investment Climate Survey», у якій досліджуються показники правового та судового середовища, корупції, корпоративного управління тощо (табл. 2) [11, с. 23–24]:

Таблиця 2. Методика оцінки інвестиційної привабливості країни «Investment Climate Survey» Світового Банку

№	Категорія	Показники
1	Правове та судове середовище	Справедливість, неупередженість і законність вироків суддів; ефективність правового забезпечення судових рішень; рівень захисту приватної власності; передбачуваність, адекватність ділового законодавства; захист прав інтелектуальної власності; строк вирішення контрактних суперечок; рівень злочинності та безпеки громадськості, бізнесу

2	Корупція	Рівень корупції в судовій системі; рівень забезпечення антикорупційних заходів; рівень адміністративної корупції (з боку урядовців, які вимагають доплати та хабарі); рівень корупції в приватному бізнесі та рейдерство підприємств
3	Фінансовий сектор	Труднощі із забезпеченням довгострокових позик; рівень процентних ставок
4	Економічна стабільність	Рівень девальвації гривні; рівень податків і дотримання їх сплати; рівень інфляції
5	Міжнародна торгівля та рух капіталу	Легкість переміщення коштів у країні та за її межами; труднощі в отриманні та розрахунках в іноземній валюті; кількість документації, часу та витрат на вільний експорт при інституційній підтримці; труднощі з митними процедурами; імпорتنі тарифи; бар'єри для експорту, імпорту
6	Корпоративне управління	Прозорість і доступність інформації для громадськості; легкість звернення та отримання зворотного зв'язку з керівництвом; наявність законів, положень про корпоративне управління; соціальна відповідальність підприємств; повнота звітності для акціонерів
7	Державне управління та адміністрування	Стабільність, прозорість державної політики; професіоналізм і компетентність уряду чиновників; роль і функції уряду з втручанням державних підприємств на ринок; легкість доступу до службовців для вирішення проблем; своєчасність та якість надання комунальних послуг; вартість комунікацій та ІТ
8	Дерегуляція бізнесу	Недобросовісна ринкова конкуренція фірм, що підтримуються чиновниками; регулювання ділових операцій і кількість проведення інспекцій і перевірок; легкість закриття бізнесу; легкість реєстрації фірми та отримання будівельних та інших ліцензій; наявність кваліфікованої робочої сили за низьких витрат на заробітну плату; наявність труднощів, обмежень при наймі або звільненні працівників
9	Політичні ризики та імідж території	Імідж країни; стабільність політичної системи та рівень ротації чиновників; рівномірність розподілу доходів; рівень військової безпеки; ризики експропріації, націоналізації

Джерело: укладено авторами на основі даних [11, с. 23–24]

Успіх реалізації інвестиційного проекту залежить від умов конкретної території та його специфічних характеристик. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами,

на основі власної розробки, проводить рейтингову оцінку інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості регіонів України (табл. 3) [12; 13; 14, с. 340–346].

Таблиця 3. Методика оцінки інвестиційної привабливості регіонів України Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами

№	Показник	Значення	Вара, %
1	Забезпеченість регіону природними ресурсами та якість навколишнього середовища в регіоні	Наявність у регіоні основних видів природних ресурсів; рівень забруднення навколишнього середовища; можливості переробки відходів виробництва	10,7
2	Трудові ресурси	Чисельність економічно активного населення; рівень зайнятості та безробіття; обсяг пропозиції кваліфікованої робочої сили	13,1

3	Регіональна інфраструктура	Рівень розвитку транспортної, енергетичної, телекомунікаційної, житлової, фінансової інфраструктур	16,4
4	Внутрішній ринок регіону	Масштаби секторів роздрібної торгівлі та платних послуг; наявні доходи та купівельна спроможність населення регіону	15,2
5	Виробничий потенціал регіональної економіки	Сукупні результати й особливості економічної діяльності підприємств, що вже працюють у регіоні: обсяг і динаміка виробництва, розмір активів, їх якість і ефективність їх використання	16
6	Інституційне середовище та соціально-політична стабільність	Експертна оцінка ефективності регіонального законодавства, що регулює взаємодію влади та інвесторів;	14,3
7	Фінансова стійкість регіонального бюджету та підприємств регіону	Стан державних фінансів у регіоні (сума податкових надходжень, збалансованість бюджету, регіональний державний борг), а також оцінка фінансового становища підприємств регіону (прибутковість (збитковість) фірм, стан кредиторської та дебіторської заборгованості організацій, наявність інвестиційних ресурсів)	14,3
Всього			100

Джерело: укладено авторами на основі даних [14, с. 340–346]

Як зазначалось вище, для всебічної та повної оцінки інвестиційної привабливості підприємства необхідно здійснити й аналіз галузі, до якої належить досліджувана компанія. Така необхідність пояснюється впливом галузевої специфіки на фінансовий і інвестиційний цикли організації, джерела фінансування та ресурсний потенціал.

Інвестиційна привабливість окремих галузей економіки – це комплексна характеристика окремих галузей економіки з позиції ефективності вибору підприємств даної галузі для інвестування. Наразі єдиної методики оцінки інвестиційної привабливості окремих галузей економіки не існує, тому науковці-фахівці у сфері інвестування

пропонують аналізувати різні групи показників, що залежать, перш за все, від мети інвестування. Наприклад, Т.С. Овчаренко та А.А. Степанова виділяють такі критерії оцінки інвестиційної привабливості галузі:

- ступінь державної підтримки;
- соціальна значущість галузі;
- ефективність виробничої діяльності;
- ефективність капіталовкладень;
- значущість в економіці країни та регіону;
- сталість до економічного спаду виробництва;
- прибутковість галузі [2, с. 686].

Особливістю роботи С.М. Халатур є урахування факторів ризиків (рис. 1) [3, с. 60]:

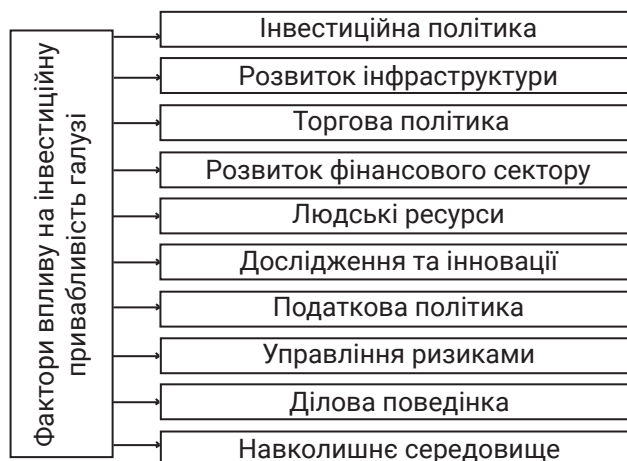

Рисунок 1. Фактори впливу на інвестиційну привабливість галузі

Джерело: укладено авторами на основі даних [3, с. 60]

Єдиного трактування інвестиційної привабливості підприємства не існує. На думку О. Гуророва визначення інвестиційної привабливості організації, як потенційного об'єкта інвестування, проводиться інвесторами в процесі:

- визначення доцільності капітальних вкладень (нове будівництво, розширення, технічне переозброєння тощо);
- вибору в придбанні альтернативних об'єктів;
- купівлі акцій окремих підприємств [15].

І.О. Бланк розглядає інвестиційну привабливість з позиції фінансового стану підприємства як інтегральну характеристику окремих фірм – об'єктів можливого інвестування з перспективності розвитку, ефективності використання активів, їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості [16].

Отже, інвестиційна привабливість – це

комплексний показник, що характеризує доцільність інвестування в окремий об'єкт з позиції інвестора [17, с. 228]. Це показник, що характеризує фінансово-господарський стан підприємства, ефективність управлінської діяльності, інноваційний потенціал і перспективи розвитку, це інтегральна характеристика внутрішнього і зовнішнього стану організації як потенційного об'єкта інвестування.

Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості організації

Однією з найрозповсюдженіших методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства є методика інтегральної оцінки, розроблена Агентством з питань запобігання та протидії банкрутству підприємств, відповідно до якої показники поділяються на шість груп (рис. 2) [18].

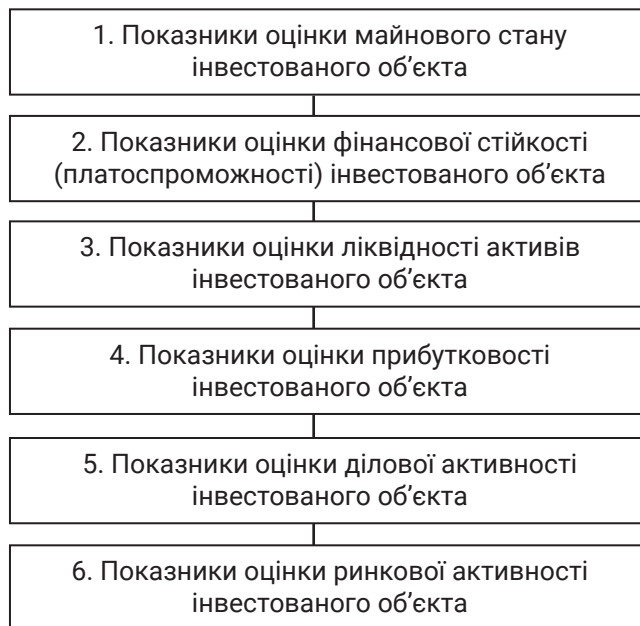

Рисунок 2. Основні групи показників методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств

Джерело: укладено авторами на основі даних [18]

Перевагою викладеної методики є можливість дослідити фінансовий стан організації. Проте вона має суттєві недоліки: є досить громіздкою, містить більше 40 показників, а розрахунок інтегрального показника передбачає використання спеціалізованої програми INTEGRAL. Також згаданий вище підхід не враховує галузеву специфіку об'єкта господарювання та інші показники

зовнішнього середовища. Наступною є методика, що заснована на визначенні інтегрального показника та розроблена спеціально для підприємств ІТ-сфери (тобто враховує специфіку діяльності підприємства). Згідно з якою, розрахунок інвестиційної привабливості підприємства проводиться в чотири етапи (рис. 3) [4, с. 42].

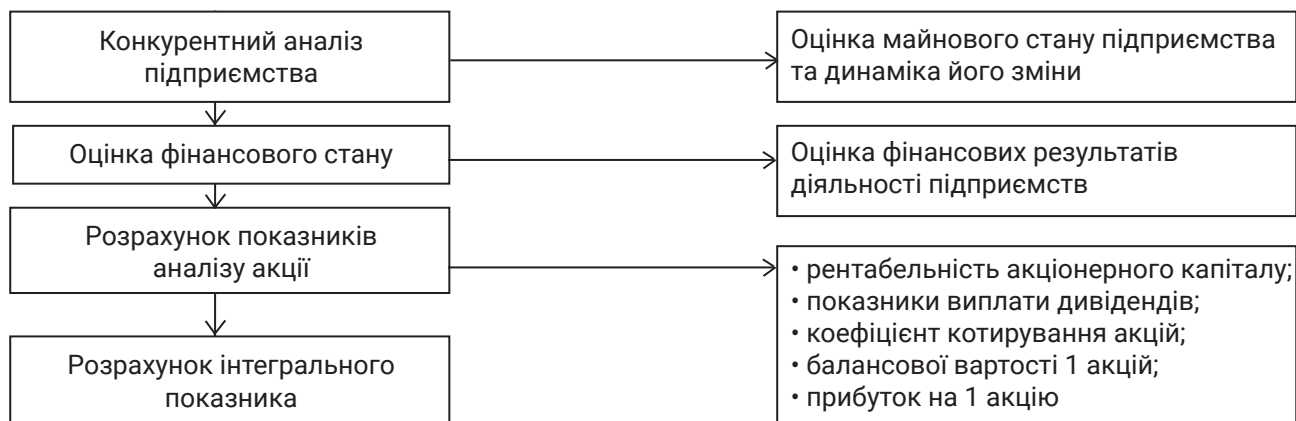

Рисунок 3. Методика оцінки інвестиційної привабливості компаній ІТ-сфери

Джерело: укладено авторами на основі даних [4, с. 43]

Методика, наведена в роботі [19] ґрунтується на аналізі фінансового стану підприємства і досліджує відповідні показники за останні 3–5 років, що дозволяє побачити стан організації в динаміці.

Також при необхідності проводиться порівняльний аналіз до та після реалізації інвестиційного проекту (рис. 4).

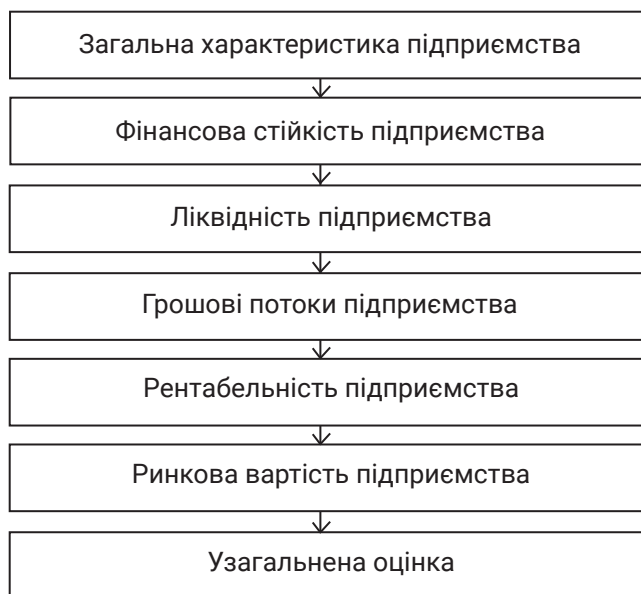

Рисунок 4. Етапи проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: укладено авторами на основі даних [19, с. 60–61]

Недоліком більшості методик оцінки інвестиційної привабливості організацій є той факт, що автори не враховують фактори інвестиційної привабливості країни та регіону, показники привабливості і динаміку розвитку галузі функціонування підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства за всієї його важливості та значущості не дає змогу одержати повну всебічну оцінку інвестиційної привабливості підприємства. У зв'язку з цим результати аналізу й оцінки фінансового стану підприємства, оцінки кількісних показників повинні

бути доповнені оцінкою його якісних, нефінансових показників, таких як:

- економіко-географічне положення;
- галузева приналежності;
- статус власності;
- інтелектуальний капітал підприємства;
- ділова репутація та імідж керівництва;
- довіра населення (репутація, імідж підприємства, думка експертів тощо);
- кадрова привабливість, рівень кваліфікації працівників;
- привабливість продукції для споживача тощо.

Система таких показників аналізується в комплексному методі оцінки інвестиційної привабливості підприємств, автором якого є М.П. Бутко [21]. Проте в сучасній літературі існує декілька різновидів комплексного методу. Це пояснюється тим, що науковці вважають доцільним досліджувати різні категорії показників. У таблиці 4 наведено порівняння чинників трьох методів

комплексної оцінки інвестиційної привабливості організації [20, с. 118; 21, с. 32; 22, с. 10–11]. Для більш об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості підприємств методики викладаються методами параметричного аналізу або рейтинговим методом, що ґрунтуються на різноманітних типах інформаційного забезпечення аналізу інвестиційної привабливості (табл. 5) [23; с. 141].

Таблиця 4. Порівняння методів комплексної оцінки інвестиційної привабливості підприємства

		Р.В. Скалюк, О.І. Лоїк	М.П. Бутко	Ю.С. Жукова
№		Чинники	Чинники	Чинники
1	Мікрорівень	Виробничо-технологічна діяльність підприємства	Привабливість продукції підприємства	Виробнича діяльність підприємства
2		Фінансовий стан підприємства	Фінансовий стан підприємства	Фінансовий стан підприємства
3		Рівень безпечності вкладень підприємства	Кадрова привабливість підприємства	Інвестиційна діяльність підприємства
4		Інституціональні чинники (організаційно-правова форма; якість менеджменту тощо)	Приватизаційна привабливість підприємства	
5		Ділова репутція (імідж) підприємства	Соціальна привабливість підприємства	
6		Інформаційні чинники	Територіальна привабливість підприємства	
7	Мезо- та макрорівень	Соціальні чинники	Екологічна привабливість підприємства	
8		Економіко-політична ситуація в країні		
9		Галузева конкуренція		
10		Інфраструктурні чинники		
11		Технологічні чинники		
12		Ринкові чинники		

Джерело: укладено авторами на основі даних [20, с. 118; 21, с. 32; 22, с. 10–11]

Таблиця 5. Порівняльна характеристика параметричного аналізу та рейтингової оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Характеристика методу	Параметричний аналіз	Рейтингова оцінка
Зміст	Порівняння різних підприємств однієї галузі за певними критеріями, показниками діяльності	Порівнянні кількох організацій із метою ранжування їх за певними критеріями
Доцільність застосування	У разі необхідності визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства і розроблення на цій основі інвестиційної стратегії. Коли замовником дослідження виступає окрема юридична особа й одержання інформації пов'язане зі суттєвими витратами ресурсів	Замовником дослідження є урядова або міжнародна організація

Способи одержання інформації	– інтерв'ювання; – з неформальних джерел інформації	– інтерв'ювання; – зі зведеної фінансової звітності об'єктів порівняння; – з офіційних запитів, що розсилаються на об'єкти аналізу та дозволяють зібрати фрагментарну управлінську інформацію
Послідовність проведення	– виявлення об'єктів аналізу; – визначення характеру взаємодії об'єктів аналізу; – визначення загальних тенденцій у стані та розвитку об'єктів аналізу на інвестиційному ринку; – проведення параметричного аналізу інвестиційної привабливості за певними параметрами діяльності, обраних залежно від рівня, на якому здійснюється аналіз	– вибір показників оцінки об'єктів інвестування; – визначення «ваги» того чи іншого показника в підсумковій оцінці об'єкта; – урахування динаміки показників і урахування їх трендів в підсумковій бальній оцінці за допомогою коригувального коефіцієнта; – розрахунок підсумкового бала за результатами оцінки, що виводиться як сума результатів множення балів окремих показників рейтингової оцінки на їх «вагу»; – упорядкування підсумкової рейтингової таблиці
Результати аналізу	– визначення слабких і сильних сторін підприємства за всіма вибраними параметрами; – формулювання певних висновків про інвестиційну привабливість підприємства; – визначення пріоритетів інвестування; – ухвалення відповідних управлінських рішень (інвестувати кошти в підприємство, утриматися від інвестування в даний час або зачекати доти, поки зміняться ті або інші умови функціонування, відмовитися від інвестування тощо)	Підсумкова рейтингова таблиця надає користувачу рейтингу (наприклад, потенційному інвестору) комплексну картину взаємодії факторів інвестиційної привабливості аналізованих підприємств

Джерело: укладено авторами на основі даних [23; с. 141]

Отже, метод параметричного аналізу здебільшого має неформалізований, якісний характер. Рейтинговий метод набув широкої популярності завдяки простоті використання та зручності інтерпретації результатів, оскільки у зведеній таблиці видно, якими чинниками зумовлене місце об'єкта аналізу в рейтингу. На підприємстві, по якому необхідно об'єктивно оцінити свою інвестиційну привабливість, варто аналізувати та приймати до уваги систему як кількісних, так і якісних параметрів. Усі ці критерії підлягають оцінюванню в рейтинговому методі. Він є

комплексним, багатопараметричним. При цьому, при застосуванні будь-якого методу, порівняльну оцінку інвестиційної привабливості організації доцільно здійснювати за підприємствами, що належать до однієї галузі народного господарства.

Особливості багатофакторної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства

На основі згаданих вище методик і на основі власних міркувань авторами статті запропонована така методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства (табл. 6).

Таблиця 6. Багатофакторна методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства

№	Показник	Максимальний бал
1	Стабільність державної валюти	5
2	Стабільність політичної ситуації в країні	5
3	Рівень ефективності судової системи	5
4	Рівень боротьби з корупцією	5
5	Загальнодержавний рівень трудової міграції	5
6	Середня офіційна зарплата в регіоні	5
7	Рівень безпеки регіону	5
8	Рівень освіти в регіоні	5
9	Екологічна ситуація регіону	5
10	Безпека та легкість ведення бізнесу в регіоні	5
11	Податкова система, наявність пільг та субсидій підприємств галузі	5
12	Ліквідність та платоспроможність підприємства	10
13	Прибутковість, рентабельність підприємства	10
14	Фінансова стійкість та стабільність підприємства	10
15	Показники ринкової вартості	10
16	Ділова репутація та імідж керівництва	5
Всього		100

Набір показників у цій методології створює універсальний метод оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, що може бути застосований незалежно від форми власності організації, її розміру та сфери діяльності.

Показники поділяються на дві групи:

- показники мезо- та макрорівня;
- показники мікрорівня.

Джерелами інформації є офіційні відповіді органів місцевого самоврядування, дані Держслужб статистики, відомості в авторитетних засобах

масової інформації, публічні відомості в базах даних, а також документи від громадських організацій і депутатів місцевих рад тощо. Також оцінка деяких показників може здійснюватися методом експертного або соціологічного опитування.

Максимальна кількість балів, яке підприємство може отримати за окремий показник, коливається від 5 до 10 балів. Для рейтингової оцінки інвестиційної привабливості підприємства використовується така шкала (табл. 7).

Таблиця 7. Шкала оцінювання інвестиційної привабливості підприємства

Числове значення	Ступінь привабливості
100–90	Дуже високий
89–70	Високий
69–55	Середній
54–50	Низький
49–35	Дуже низький
34–0	Вкрай низький

Висновки

Інвесторам важливо обрати об'єктом інвестування підприємство, яке має найкращі перспективи розвитку та зможе забезпечити найвищу ефективність

інвестицій. Для поглибленого вивчення об'єкта дослідження та прийняття раціонального рішення щодо доцільності капіталовкладень, потенційним

інвесторам необхідно провести комплексну оцінку інвестиційної привабливості підприємства. При оцінці варто звернути увагу на фактори зовнішнього та внутрішнього впливу.

Запропонована авторами багатофакторна методика оцінки інвестиційної привабливості підприємств бере до уваги систему показників, що аналізує показники макро-, мезо- та мікрорівнів. Дослідження таких показників як: стабільність

політичної ситуації в країні, рівень боротьби з корупцією, стабільність державної валюти, екологічна ситуація в регіоні, легкість ведення бізнесу, наявність пільг і субсидій галузі, а також показники фінансового стану підприємства, рівень ділової репутації та імідж його керівництва тощо, роблять методику об'єктивною та повною, а бальна система оцінювання забезпечує легкість інтерпретації результатів.

Список використаних джерел

- [1] Каркіч І.О. Інвестиційна привабливість регіонів України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка*. 2017. № 4(32). С. 88–91.
- [2] Овчаренко Т.С., Степанова А.А. Методичні підходи щодо визначення інвестиційної привабливості галузей України. *Молодий вчений*. 2017. № 5(45). С. 684–689.
- [3] Халатур С.М. Інвестиційна привабливість галузі сільського господарства України з урахуванням фактору ризику. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2016. Том 24, № 1. С. 59–62.
- [4] Коляда К.Г., Нечаєва І.А., Пуліна Т.В. Методика оцінки інвестиційної привабливості ІТ-компанії за допомогою показників аналізу акцій та інтегрального показника інвестиційної привабливості. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. Вип. 19. С. 41–45.
- [5] Про інвестиційну діяльність: Закон України від 16.10.2020 р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 18.10.2020).
- [6] Податковий кодекс України від 02.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20200402#Text> (дата звернення: 11.09.2020).
- [7] Фінансово-економічний словник / за ред. О.С. Юніна, О.О. Круглова, М.О. Савельєва. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2018. 164 с.
- [8] Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції / А.Г. Чубенко та ін. Київ: Ваіте, 2018. 826 с.
- [9] Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств: підручник. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2017. 792 с.
- [10] Нечаєва І.А. Теоретичні основи інвестиційного розвитку промислового підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2010. Т. 3. С. 104–107.
- [11] Investment climate survey 2016. URL: https://bleyzerfoundation.org/files/tbf_reports/Investment%20Climate%20Survey%20Final%20Results%202016.pdf (accessed date 10.10.2020).
- [12] Рейтинг інвестиційної привабливості міст. URL: <https://ngoipr.org.ua/acts/2725-2/> (дата звернення: 14.05.2020).
- [13] Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2003 р. № 779: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.01.2012 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2012-%D1%80#Text> (дата звернення: 21.09.2020).
- [14] Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/investment/Investment_Report_Long_version2013.pdf (дата звернення: 05.10.2020).
- [15] Гуторов О.І. Інвестиційний менеджмент: курс лекцій. Харків: Харківський національний аграрний університет, 2014. 203 с.
- [16] Бланк І.О. Інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Київ: Ельга-Н, НікаЦентр, 2001. 448 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1592_62002987.pdf (дата звернення: 01.04.2020).
- [17] Нечаєва І.А., Оболадзе А.Н. Порівняльний аналіз понять «інвестиційна привабливість», «репутація» та «імідж». *Тиждень науки-2020. Факультет економіки та управління: тези доповідей науково-практичної конференції* (м. Запоріжжя, 13–17 квітня 2020 р.). Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. С. 228–230.

- [18] Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text> (дата звернення: 20.09.2020).
- [19] Матюшенко О.І. Міжнародний інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 520 с.
- [20] Скалюк Р.В., Лоїк О.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 115–122
- [21] Менеджмент інвестиційної діяльності: підручник / М.П. Бутко та ін.; за заг. ред. М.П. Бутка. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 480 с.
- [22] Жукова Ю.С. Формирование инвестиционной политики на основе оценки инвестиционной привлекательности предприятия (на примере сельскохозяйственных предприятий). *Международный научно-исследовательский журнал*. 2017. № 7(61). С. 9–12.
- [23] Матюшенко І.Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України): навч. посібник. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. 396 с.

References

- [1] Karkich, I.O. (2017). Investment attractiveness of Ukrainian regions. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University. Series "Economics"*, 4(32), 88-91.
- [2] Ovcharenko, T.S., & Stepanova, A.A. (2017). Methodical approaches to determining the investment attractiveness of Ukrainian industries. *Young Scientist*, 5(45), 684-689.
- [3] Khalatur, S.M. (2016). Investment attractiveness of the agricultural sector of Ukraine taking into account the risk factor. *International Humanitarian University Herald. Economics and Management*, 24(1), 59-62.
- [4] Kolyada, K.G., Nechaeva, I.A., & Pulina, T.V. (2018). Methods for assessing the investment attractiveness of an IT company using indicators of stock analysis and an integrated indicator of investment attractiveness. *Investments: Practice and Experience*, 19, 41-45.
- [5] Law of Ukraine No. 1560-XII "On Investment Activity". (2019, October). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
- [6] Tax Code of Ukraine. (2010, December). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20200402#Text>.
- [7] Yunin, O.S., Kruglova, O.O., & Savelieva, M.O. (2018). *Financial and economic dictionary*. Dnipro: Publisher Bila K.O.
- [8] Chubenko, A.G., Loshytskyi, M.V., Pavlov, D.M., Bychkova, S.S., & Yunin, O. (2018). *Glossary on prevention and counteraction to legalization (laundering) of criminal proceeds, terrorist financing, financing of proliferation of weapons of mass destruction and corruption*. Kyiv: Vaite.
- [9] Blank, I.O., Sytnyk, G.V., & Andriyets, V.S. (2017). *Management of enterprise finances*. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics.
- [10] Nechaeva, I.A. (2010). Theoretical foundations of investment development of industrial enterprises. *Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property*, 3, 104-107.
- [11] Investment climate survey (2016). Retrieved from https://bleyzerfoundation.org/files/tbf_reports/Investment%20Climate%20Survey%20Final%20Results%202016.pdf.
- [12] Rating of investment attractiveness of cities. (2017). Retrieved from <https://ngoipr.org.ua/acts/2725-2/>.
- [13] Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 779 "On Amendments to the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 18, 2003 No. 779". (2012, January). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2012-%D1%80#Text>.
- [14] Rating of investment attractiveness of regions. (2013). Retrieved from http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/investment/Investment_Report_Long_version2013.pdf.
- [15] Gutorov, O.I. (2014). *Investment management*. Kharkiv: Kharkiv National Agrarian University.
- [16] Blank, I.O. (2001). *Investment management*. Kyiv: Nika-Center, Elga-N. Retrieved from http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1592_62002987.pdf.

- [17] Nechaeva, I.A., & Oboladze, A.N. (2020). Comparative analysis of the concepts of “investment attractiveness”, “reputation” and “image”. In *Science Week 2020. Faculty of Economics and Management: Abstracts of reports of the scientific-practical conference* (pp. 228-230). Zaporizhzhia: NU “Zaporizhzhya Polytechnic”.
- [18] Order of the Ministry of Justice of Ukraine No. 22 “On Approval of the Methodology for Integrated Assessment of Investment Attractiveness of Enterprises and Organizations” (1998, February). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text>.
- [19] Matyushenko, O.I. (2014). *International investment management*. Kharkiv: Ed. KhNEU.
- [20] Skalyuk, R.V., & Loik, O.I. (2016). Assessment of investment attractiveness of the enterprise. *Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic Sciences*, 1, 115-122.
- [21] Butko, M.P., Butko, I.M., & Ditkovskaya, M.Yu. (2018). *Investment management*. Kyiv: Center for Educational Literature.
- [22] Zhukova, Yu.S. (2017). Formation of investment policy based on the assessment of investment attractiveness of the enterprise (on the example of agricultural enterprises). *International Research Journal, Economic Sciences*, 7(61), 9-12.
- [23] Matyushenko, O.I. (2013). *Investing (in the context of international integration of Ukraine)*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University.

Suggested Citation:

Oboladze, A.N., & Nechayeva, I.A. (2020). Multifactor model of evaluation of investment attractiveness of the enterprise. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series “Economics”*, 7(2), 8-21.